قیمت ۲۰۰۰ تومان/شماره ۳۲

toseeirani.ir

روزنامه صبح
سیاسی،اجتماعی،اقتصادی

توسعه ایرانی

یک‌شنبه ۱۴ مرداد ۱۳۹۷ / ۲۲ ذی‌القعده ۱۴۳۹ / ۵ آگوست ۲۰۱۸

PDF Compressor Free Version

نمایندگان رئیس جمهور را به مجلس می کشند؟

نوبت سوال است یک چندی

سیاست ۲

خداداد عزیزی در مرکز یک جنجال تازه این همان تصویر آشنایی است که از او سراغ داریم

خداداد و بیدادها

آدرنالین ۱۱

مادر اسامه بن لادن و خانواده وی هفت سال پس از مرگ وی با رسانه‌ها گفت‌وگو کردند

پسرم اسامه!

۱۷ سال پس از حادثه یازده سپتامبر خانواده بن لادن هنوز یکی از بانفوذترین خانواده‌های عربستان سعودی به شمار می‌روند. خبرنگار روزنامه گاردین فرصت یافت تا با مصاحبه با خانواده او، زاویه‌ای جدید زندگی بزرگترین تروریست قرن حاضر را واکاوی کند. خانواده وی حرف‌های زیادی برای گفتن دارند. خانواده بن لادن در خانه‌ای مجلل در جده زندگی می کنند. مادر اسامه در اتاقی بزرگ در کنار عکس او روی مبل نشسته است و لباسی گران قیمت به تن کرده است. عکس مذکور جوانی رانشان می دهد که در لباس نظامی لبخندی به لب دارد. وی در باقی عکس های خانوادگی هم حضور دارد. او تا سال ۱۹۹۶ با خانواده ارتباط مداوم داشت. «عالیه غانم»، مادر اسامه مرکز توجه همه در منزل است. در کنار او دو فرزند پسرش، احمد و حسن...

جهان ۵

عکس: گاردین

معروف به «غیر نفتی» است اما بیشتر شامل مسائل مالی می‌شود

فضای مبهم تحریم‌ها علیه ایران

چرتکه ۳

شیوه‌های هیجانی زندگی‌های لاکچری و نوزادان نارس

قدم «نارسیده» مبارک!

شهرنوشت ۶

به مناسبت یکصد و دوازدهمین سالگرد صدور فرمان مشروطیت

موسیقی مشروطه یا مشروطه موسیقایی؟

چهارگاه ۹

با انتقاد از ادامه فعالیت پیمانکاران متخلف در مدیریت شهری عنوان شد:

نگران بیکار شدن کودکان زباله‌گرد هستیم!

دسترنج ۷

سرمقاله

نه از «سیف» نشان است نه از «سیف‌نشان»

پس از آنکه فشارها برای تغییر رئیس بانک مرکزی فزونی گرفت، رئیس جمهور که عملا نشان می‌داد قصد دارد تا آنجا که ممکن است سیف را برای اداره امور بانک مرکزی در جایگاه خود نگاه دارد کوتاه آمد و وی را تنها چند هفته به پایان دوره ماموریتش از کار برکنار کرد و عبدالناصر همتی را از بیمه مرکزی که زیرمجموعه وزارت اقتصاد و دارایی است به بخش دیگری از دستگاه اقتصادی کشور یعنی بانک مرکزی منتقل کرد تا بدینسان تحولی شگرف در نظام پولی و مالی کشور به وجود آورد!

اما طی این مدت نه از «سیف» خبری است نه از «سیف نشان»، همه روزه سکوت گرفته‌اند و کسی از سیاست‌های پولی و مالی و بسته ارزی جدید هیچ سخنی به میان نمی آورد. فساد ارزی «عرض» دولت را برده است و در حالیکه جامعه منتظر است تا رئیس جدید بانک مرکزی کمر همت ببندد و آبی بر آتش فروزان آشفته بازار «ارز و عرض» کشور بریزد، ابری از ابهام بر جامعه سایه افکنده است. در این فضا عبدالناصر خان همتی ناگاه سر از صفحه شخصی خود در اینستاگرام برون آورده که: «این روزها خیلی از فعالان حوزه رسانه که بابت همراهی خوب آنها در تنویر افکار عمومی در ماهها و سال های گذشته قدردان هستم، این سوال را مطرح می کنند که چرا همتی ارتباط خود با رسانه ها را قطع کرده است و توضیحی در مورد مسائل ارزی، پولی و اقتصادی نمی دهد؟ اول اینکه از روزی که مسوولیت گرفته ام به همراه صاحبنظران، کارشناسان و سایر مسئولین اقتصادی تمام وقت در گیر بررسی راه‌های برون رفت از وضعیت فعلی ارزی و یافتن بهترین راه با کمترین آثار منفی هستیم و نتیجه حاصله را اطلاع رسانی خواهیم کرد. دوم اینکه هر چند مسئولین بانک مرکزی در تمام کشورها بیشتر عمل می کنند و بندرت سخن می گویند، ولی با توجه به شرایط خاص کشورمان حتما در حد ضرورت مصاحبه و توضیحات لازم را ارائه خواهم داد.»

سخنان طنازانه ایشان در پاسخ به عطش اطلاعاتی جامعه حاوی چند نکته است. اول آنکه عموما و در «تمام کشورهایی که مسئولین بانک مرکزی‌شان بیشتر عمل می کنند و کمتر حرف می‌زنند» رئیس بانک مرکزی را از میان کسانی انتخاب می کنند که قبل از گرفتن مسئولیت چه بسیار «سخن» گفته‌اند و در این سخنان اگر نقدی به سیاستهای پولی و مالی داشته‌اند به طور مدون و منسجم مطرح کرده‌اند و نقادان به نقد برنامه‌های ایشان پرداخته‌اند و زمانی که نظریه‌ها و پیش‌بینی های آنها درست از آب در آمد آنگاه است که به حصر منطقی نامبردگان را بر صدر امور بانک مرکزی می نشانند تا تدبیر و سیاست کنند و برنامه‌های خود را که پیشتر عرضه کرده‌اند محقق سازند. در خصوص جناب آقای همتی مطلقا چنین فرایندی وجود ندارند و ایشان کلامی در خصوص سیاستهای بانک مرکزی برنامه و نظریه مطرح نکرده‌اند که هیچ، سخنی هم بر زبان نرانده‌اند.

نکته دیگر آنکه ایشان چنان بر «صاحبنظران، کارشناسان و سایر مسئولان اقتصادی» تاکید دارند که گویی پیش از حضور پربرکتشان، بانک مرکزی در اختیار انجمن نجات غریق و غواصان کشور، کارشناسان عتیقه، باستان‌شناسان تمدن سومری و پژوهشگران خط میخی بوده است. احتراما به شرف عرض آن مقام همام بلندآشیان می رساند پیش از حضور آن مقام گرانمایه نیز لشگری از همان کارشناسان و صاحبنظران و مسئولان اقتصادی به بسیاری از روسای پیشین مشورت می دادند و دست برقضا تمامی همان روسا نیز همواره به دنبال راههای برون رفت بوده‌اند و این «کارشناسان» چه بسیار رئیس‌ها به خود دیده‌اند که آمدند و به دنبال «برون رفت» بودند و یافتند و رفتند، اما آنها همچنان هستند و آماده‌اند همچنان برای یافتن راههای برون رفت بعدی به تمام روسای آتی مشورت بدهند. آخرین مشورتهای کارشناسی آنان به برون رفت جناب سیف منجر شد که این روزها هیچ خبری از وی در دست نیست.

نکته‌ای که در این شعبده‌بازی‌ها و رفت و آمدها دیده نمی‌شود، پنهان ماندن فسادی است که وضعیت را بدین جا رسانده است. برای تغییر و عزل و نصب مدیران چهل سال فرض بر این بوده است که همه آنها شیفته خدمتند و نه تشنه قدرت و معمولا رسم بر این بوده است که همه مسئولان «ویرانه‌ای» را از مسئول قبلی تحویل گرفته‌اند و در تلاش بوده‌اند با نظر و همت بلند کارشناسان و صاحبنظران راههای برون رفت را بیابند که معمولا می یافته‌اند و از مسئولیتی که داشته‌اند برون می شتافته می شدند! شاید لازم باشد برای لختی درنگ کرده و میزان شیفتگی و عطش تشنگی آنها را یکبار دیگر بسنجیم.

خبر

جامعه‌شناسان مشهدی، اصفهانی و شیرازی تحلیل کردند:

ریشه اعتراضات خیابانی اخیر و راه‌حل‌های اساسی عبور از بحران

اعتراضات پراکنده دو روز گذشته در برخی نقاط کشور نظیر مشهد و اصفهان و شیراز، گرچه در نگاه اول پیامد مشکلات اقتصادی و فراخوان‌های برخی گروه‌ها تلقی می‌شود، اما نیاز به واکاوی دارد. اگرچه ممکن است در برخی مناطق، وجود عواملی همچون بحران آب و خشکسالی زمینه دامن زدن به اعتراضات مردم در شهرهای مختلف باشد، اما جامعه‌شناسان معتقدند عامل مشترک در تمامی اعتراضات، نابرابری‌های اجتماعی است.

به گزارش ایرنا، مجید فولادیان، جامعه‌شناس و عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد در تحلیل شرایط اجتماعی کنونی که زمینه را برای اعتراضات اخیر در شهرها فراهم کرده است، به ایرنا می گوید: واقعیت این است که تا کنون یک تحقیق میدانی دقیق برای اینکه مشخص شود افراد حاضر در اعتراضات چه کسانی هستند و چه می خواهند انجام نشده است. اما به عقیده من تکلیف فضاهای شهری ما عمدتا مشخص است. وی ادامه می دهد: الگویی پیش از انقلاب در کشور ما مطرح شده است که بر اساس آن امکانات کشور محدود به نقاط مشخصی می شود. پس از انقلاب نیز اگرچه فضا به لحاظ اندیشه متفاوت است اما از جنبه عملی، باز هم آنچه رخ داد این بود که در عمل پول و سرمایه به مناطقی رفت که اگرچه توجیه اقتصادی نداشت، اما به لحاظ قدرت بیشتر در حاکمیت توانستند سرمایه‌های بیشتری را جذب کنند. این امر سبب تمرکز قدرت، ثروت و امکانات در شهرها بزرگ و اطراف آن شده است. به گفته او، اتفاقی که در پی این تمرکز می افتد این است که سایر مناطق برخلاف پتانسیل بسیار بالا، از سرمایه و امکانات محروم می مانند و جمعیت ساکن در آن مجبور به مهاجرت به شهرهایی مانند تهران، مشهد، اصفهان، شیراز و ... می شوند. در کنار این، خشکسالی و عدم مدیریت صحیح آب به بحران مهاجرت به شهرها دامن زده است.

توزیع نابرابر ثروت و امکانات

به اعتقاد این جامعه شناس مشهدی، اتفاقی که افتاده این است که جمعیت از شهرهای کوچک و روستاها که به جهت عدم مدیریت صحیح، با کمبود امکانات، کم آبی و خشکسالی روبه‌رو شده‌اند به شهرهایی که مراکز قدرت و ثروت و امکانات هستند، سرازیر شده‌اند. برای مثال، شهر مشهد نیز در منطقه‌ای خشک واقع شده اما مورد توجه ویژه واقع شده و به هر طریق از مناطق مختلف برای آن آب برده می‌شود تا مردم آن دچار مشکل نشوند. البته این مهاجران، جذب بدنه اصلی جوامع شهری نشده‌اند و اکثر آنان در حاشیه شهرها و سکونتگاه‌های غیر رسمی که ارزان‌تر بوده ساکن شده‌اند و به جهت عدم وجود امکانات آموزشی و مهارت آموزی بیشتر به مشاغل غیر تخصصی مانند کارگر ساختمانی روی آورده‌اند. برای مثال مشهد به لحاظ حاشیه‌نشینی در میان شهرهای بزرگ، رتبه نخست را به خود اختصاص داده است؛ به‌طوری که یک سوم جمعیت مشهد حاشیه‌نشین است.

از طرف دیگر، پدیده‌های ارتباطی نوین مانند تلویزیون و تلفن همراه و شبکه‌های اجتماعی، سبب شده تا مردم از وضعیت جامعه اطراف خود مطلع باشند. همین روند مردم را آرام آرام متوجه نابرابری‌های اجتماعی کرده و احساس ناشی از درک این نابرابری پیش از پیش در آنها نمایان می‌شود. چون این بخش از اجتماع با کمترین درآمد در حال زندگی هستند، به محض ایجاد کوچکترین تلنگر در وضعیت اقتصادی اعم از تحریم و... به شدت دچار تنش‌های جدی در گذران زندگی روزمره خود می‌شوند. این تنش‌ها در کنار احساس نابرابری، آنها را آماده اقداماتی همچون اعتراضات خیابانی می کند و من به عنوان جامعه‌شناس به شدت از این جنس از اقدامات احساس خطر می کنم.

شکاف‌های اجتماعی به بحران‌ها دامن می‌زند

وی توضیح می‌دهد: دغدغه این بخش از جامعه فقط نان و آب است و دنبال ایجاد ساختار دموکراتیک و مانند آن نیستند؛ از این رو به شدت هم پتانسیل به خشونت کشیده شدن را دارند چون چیزی برای از دست دادن ندارند. بنابراین به شدت باید مراقب بود تا چنین رخدادهایی اتفاق نیفتد. واقعیت این است که به لحاظ فضایی که در جامعه ما وجود دارد و شکاف‌های متعددی که در جامعه ایجاد شده، از شکاف‌های قومیتی، ارزشی و فرهنگی گرفته تا شکاف‌های اقتصادی، به بروز چنین بحران‌هایی دامن می‌زند و در این میان برخی ناکارآمدی‌ها و مدیریت‌های غلط در هر منطقه خاص، زمینه را برای ایجاد تنش آماده می کند. وی در مورد شیوه صحیح مواجهه با اعتراضات خیابانی کنونی نیز می گوید: چنین بحران‌هایی یک شبه به وجود نیامده که بتوان در یک شب نیز آن را حل کرد. شاید بتوان به لحاظ اقتصادی و سیاسی این مسائل را حل کرد؛ ولی به لحاظ اجتماعی کار سخت است. با این وجود یک سری متغییرهای حائز اهمیتی وجود دارد؛ نخست آن که، مردم نباید امیدشان را به نظام به کلی از دست بدهند. آنچه که در حال حاضر می‌بینیم این است که امید در جامعه به شدت کاهش پیدا کرده است. اگر امید به جامعه برگردد، می‌توان قدم‌های بزرگی برداشت که این کار در کوتاه‌مدت قابل انجام و دسترسی است. اما در بلندمدت، اقداماتی که می‌توان انجام داد، تنها از عهده دولت و حاکمیت برنمی‌آید. بلکه خود مردم باید به میدان بیایند و آن نیز تنها با توانمندسازی جوامع محلی میسر می‌شود.

عدم گفت‌وگوی دولتمردان با مردم جامعه را سردرگم می‌کند

در این حال یک استاد جامعه‌شناسی دانشگاه اصفهان، اعتراضات خیابانی اخیر در شهرها را نتیجه عدم گفت‌وگوی دولتمردان با مردم می‌داند و می گوید: از فروردین ماه امسال با رخدادهایی مانند نوسانات قیمت ارز، قیمت سکه و مسکن که سبب سردرگمی افراد جامعه شده است، روبه‌رو بودیم. اما هیچ یک از مسئولان بلندپایه نظام نیامده‌اند با مردم گفت‌وگو کنند که دلیل این اتفاقات چیست و راه چاره کدام است. این سبب می‌شود مردم تصور کنند مسأله نوسانات بازار و آثاری که بر زندگی افراد جامعه دارد، برای مسئولان اهمیتی ندارد و گوش شنوایی نمی‌بینند و نمی‌دانند باید به کجا شکایت ببرند. علی قنبری ادامه داد: در فضای مجازی هم آن قدر دلیل و منشأ برای نابسامانی‌های اقتصادی فعلی گفته می‌شود که خواننده مبهوت می‌شود ریشه کار کجاست، در حالی که اگر یک مقام عالی‌رتبه بیاید و با شفافیت صحبت و مشکلات را تبیین کند، درک مسائل و مشکلات و تحمل آن برای مردم آسان‌تر خواهد شد. وی افزود: از سوی دیگر بخشی از مشکل، مربوط به ریشه‌های فرهنگی جامعه ماست. به عبارتی بسیاری از افراد جامعه هستند که از شرایط خاص و نابسامان در جامعه سوءاستفاده می‌کنند. برای مثال در جایی زلزله رخ می‌دهد و مردم آن منطقه با انبوهی از مسائل و مشکلات دست و پنجه نرم می کنند، اما در این زمان عده‌ای از شرایط بحرانی و احتیاجات آسیب‌دیدگان سوءاستفاده می‌کنند. عین همین مسأله در مسائل اقتصادی نیز وجود دارد که در هنگام بحران‌ها، عده‌ای از احتیاجات جامعه و شرایط ملتهب به نفع خود بهره می‌برند و به دنبال سودهای کلان هستند.

عدم برخورد قاطع با مجرمان اقتصادی

به گفته این جامعه‌شناس، معضل دیگری که جامعه کنونی با آن روبه‌روست، این است که وقتی جرمی رخ می‌دهد و باید با آن براساس قانون برخورد شود، نهاد متولی برخورد لازم را انجام نمی‌دهد. همین امر سبب گستاخ‌تر شدن مجرم می‌شود. بسیاری از تخلفات وجود دارد که برخلاف بزرگی و تأثیر گذاری آن بر وضعیت اقتصادی، جریمه‌ای ناچیز برای آن در نظر گرفته می‌شود؛ در حالیکه اگر قوانین با هم هماهنگ باشد و افراد با مجازاتی در خور تخلفاتشان روبه‌رو شوند، قطعا رفتار مجرمانه را تکرار نخواهند کرد. قنبری معتقد است: مجموعه این عواملی که گفته شد سبب‌ساز بروز ناهنجاری در جامعه می‌شود. ساختار ضعیف حقوقی و بی‌اعتمادی به نهادهای متولی و از طرف دیگر فشارهای خارجی، عدم گفت‌وگو بین مسئولان و مردم و رسانه‌هایی که به بحران‌ها دامن می‌زنند همه وقتی در یک جا جمع می‌شود، انرژی متراکمی را ایجاد می کند که عاقبت از یک جا بیرون می‌زند و در نتیجه مردم صدایشان را از طریق اعتراضات خیابانی به گوش مسئولان می‌رسانند.

به گفته این جامعه‌شناس اصفهانی، وضعیت فعلی هم نتیجه چنین شرایطی است؛ از یک طرف مردم انتظار دارند با متخلفان اقتصادی در شرایط کنونی شدیدترین برخورد صورت گیرد، اما در عمل فقط وعده برخورد داده می‌شود. همه کلیدواژه‌ها مسئولان به جای «برخورد شد»، «برخورد می کنیم» است و در عمل اتفاقی نمی‌افتد.